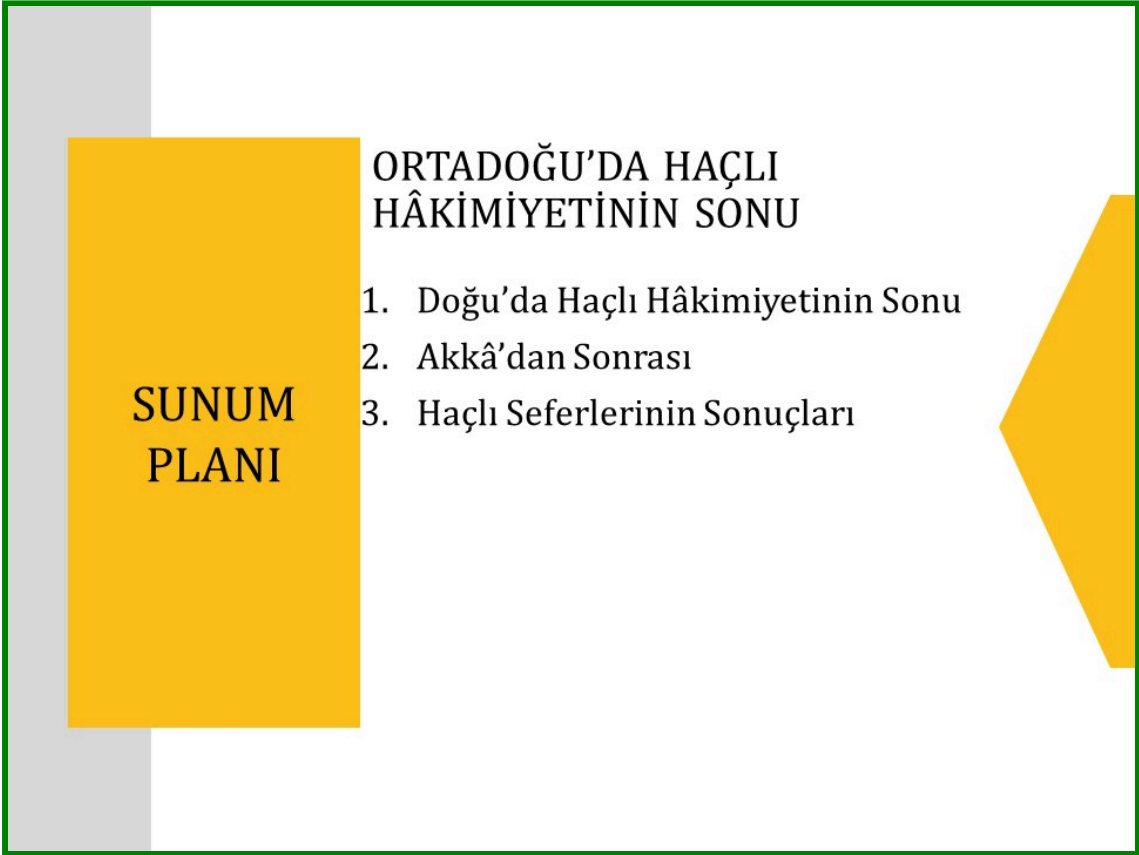

Sunum 1

Sunum 2

AUZEF

Sultan Kalavun

Akkâ

Trablus

Sultan el-Eşref Halil

İskenderiye

Haçlı Seferleri 13. yüzyıldan sonra da devam etmiş midir?

Sunum 3

AUZEF

Doğu'da Haçlı Hâkimiyetinin Sonu

Sultan Baybars, 1270'de Haçlı Seferi tehlikesi ortadan kalkınca Franklara karşı savaşa devam etme imkânı buldu.

1271'de Suriye'de Templier şövalyelerine ait olan **Safita** ile Hospitalier kalesi olup sağlamlığıyla ünlü, zapt edilemez denilen **Kal'at el-Hısn'ı** (Krak des Chevaliers) ele geçirdi. Böylece **Trablus'un** da yolu açılmış oluyordu.

Başkenti Antakya'yı kaybettikten sonra Trablus'ta bulunan VI. Bohemud, derhal Baybars'a haber gönderip mütareke istedi.

Sunum 4

Doğu'da Haçlı Hâkimiyetinin Sonu

Antakya'nın kaybından sonra Haçlı yemini etmiş olan ve 1271'de bin kişilik ordusuyla Akkâ'ya gelen **İngiliz veliahdı Edward**, Baybars'a karşı Moğol hükümdarı **Abaka**'dan yardım istedi. Fakat plânları boşa çıkan **Edward, 1272'de Baybars ile bir anlaşma yaparak ülkesine geri döndü.**

1277'de Dimaşk'ta vefat eden Baybars, Haçlı devletlerinin tamamen ortadan kalktığını göremese de onların kaçınılmaz sonunu o hazırlamıştı.

Sunum 5

Sicilya Kralı Charles d'Anjou, papanın desteğiyle, satın almak suretiyle Akkâ Krallığı tahtına sahip oldu (1277).

Charles, «Kudüs kralı» sıfatıyla Akkâ'ya bir temsilci yolladı. Ancak onun bütün çabası İstanbul'da tekrar Lâtin hâkimiyetini tesis etmekte. bu yüzden Bizanslıların dostu olan Moğollarla anlaşma yapmazdı.

Sunum 6

Doğu'da Haçlı Hâkimiyetinin Sonu

1279'da Suriye birliklerinin emîri **Kalavun**, Moğol tehlikesi karşısında Baybars'ın güçsüz oğlunu tahttan uzaklaştırarak Memlûk tahtına çıktı. Kalavun, iki koldan ilerleyen ve yeniden Suriye'ye giren Moğollara karşı harekete geçti.

Abaka'nın kardeşi **Mengü Timur** kumandasındaki Moğol ordusu 30 Ekim **1281'de Hıms** önündeki savaşta kesin bir yenilgiye uğratarak Böylece Haçlılarla Moğolların birleşmesi önlendi.

Sunum 7

Doğu'da Haçlı Hâkimiyetinin Sonu

Batı'da, Akkâ Haçlı Krallığı'na yardım edebilecek tek bir kişi kalmıştı, **Charles d'Anjou**. Ancak 30 Mart **1282** akşamı "**Sicilya İkindisi**" olarak anılan bir halk isyanı Charles'ın Sicilya'daki hâkimiyetini yok etti.

Böylece Haçlılara karşı serbestçe mücadele edebilecek duruma gelen Sultan Kalavun, öncelikle Moğolların safında yer alan Hospitalier şövalyelerinin büyük kalesi **Markab**'i hedef aldı.

Sunum 8

Doğu'da Haçlı Hâkimiyetinin Sonu

20 Nisan **1287**'de, Antakya Prinkepsliği'nden geriye kalan son şehir olan **Lâzikiye'yi** ele geçirdi.

26 Nisan 1289'da şiddetli savunmaya rağmen **Trablus'u zapt etti** ve şehrin surlarını tamamen yıktırdı. Sultan Kalavun bunun yerine kıyıda birkaç kilometre içeride **Hacılar Tepesi'nin** eteğinde yeni bir şehir kurdu.

Sunum 9

Doğu'da Haçlı Hâkimiyetinin Sonu

Trablus'un kaybı üzerine Papa IV. Nicolaus'un yaptığı sefer çağrısına İtalya'dan olumlu cevap geldi; ama bunlar İtalya'nın **Toskana ve Lombardiya** bölgesindeki işsiz güçsüz, macera peşindeki serseri gruplardı. **Venedik** tarafından tahsis edilen 20 gemiyle denize açıldılar ve **Ağustos 1290'da Akkâ'ya** ulaştılar.

Hepsi de disiplinsiz ve sarhoş olup kumandanlarının bunlar üzerinde herhangi bir etkisi yoktu. şehirdeki bütün Müslümanları öldürdüler.

Sunum 10

Doğu'da Haçlı Hâkimiyetinin Sonu

Akkâ'daki katliam haberini duyan **Sultan Kalavun, 4 Kasım 1290'da ordusuyla Kahire'den** yola çıktı; fakat yola çıkar çıkmaz hastalanan yetmiş yaşındaki **sultan, altı gün sonra öldü.**

Kalavun'un oğlu **el-Eşref Halîl bu görevi tamamladı ve 6 Nisan'da şehri kuşattı.** Kuşatma için yüzden fazla mancınık yaptırmıştı.

Kral II. Henri elçi gönderip sultanla yeniden barış anlaşmayı yapmaya çalıştıysa da Fakat Sultan Eşref, şehri zapt etmeye kararlı olduğunu söyledi.

Sunum 11

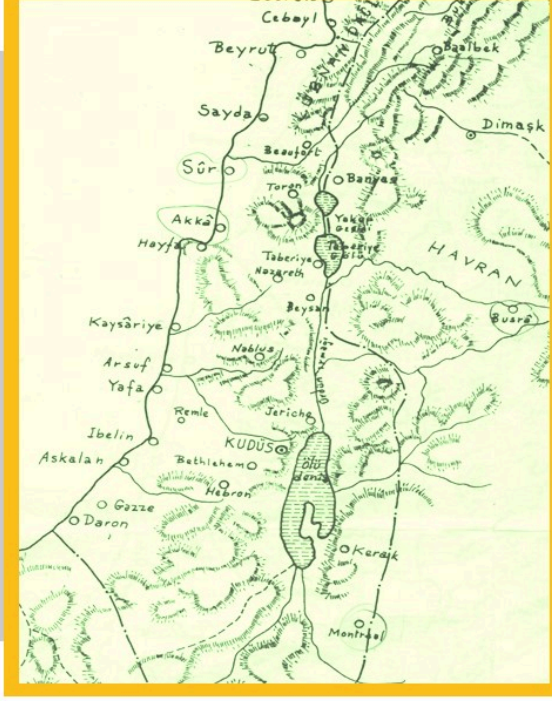

Memlûklerin Akkâ'yı Fethi, 1291

Nihayet 18 Mayıs 1291'de Memlûk ordusu Akkâ'ya girdi.

Kıbrıs Kralı Henri ile kardeşi Amaury şehir halkını kaderiyle baş başa bırakıp Akkâ'dan ayrıldı.

Sunum 12

Bu arada sahilin en kuvvetli şehri olan **Sür** ile **Beyrut**, **Hayfa**; Templier şövalyelerine ait iki büyük kale, **Tortosa** ve **Athlit** Sultan Eşref'in kuvvetleri tarafından zapt edildi.

Sunum 13

Akkâ'dan Sonrası

1291 sonrasında da Haçlı Seferi propagandaları devam etmiş, yıllarca bu konuda yeni projeler üretilmiş, ama bunlar yürürlüğe konulamamıştı.

Akkâ'nın fethinden sonra **Hospitalier şövalyeleri önce Kıbrıs'ta**, sonra da **Rodos Adası'nda** karargâh kurdular. Rodos şövalyeleri adıyla tanınan Hospitalier şövalyeleri 1522'de Kanuni Sultan Süleyman'ın Rodos'u fethinden sonra **Malta Adası'na** yerleştiler.

Sunum 14

Templier liderlerinin yakılarak idam edilmesi, 1314;

(14. yy. minyatürü)

Templier şövalyeleri ise önce Kıbrıs'a kaçıp yerleştiler. Birçok suçla itham edilen tarikat mensupları nihayet 1308'de önce Kral IV. Philippe'in emriyle Fransa'da ardından da diğer Avrupa ülkelerinde tutuklanarak öldürüldüler; servetlerine de el konuldu.

Sunum 15

Akkâ'dan Sonrası

Öte yandan Moğol istilası yüzünden Türkiye Selçuklu Devleti'nin dağılmasının ardından dikkatini yeniden Anadolu'ya çeviren Batı dünyası, bu kez **Ege Adaları** ile Anadolu kıyılarını hedef aldı. Anadolu'da kısa zamanda güçlenen **ve İzmir** ile civarındaki kıyı bölgesine hâkim olan **Aydınolu Umur Bey**, hâkimiyetini Ege adalarına doğru genişletmekteydi. Bunun üzerine **1334'te** papanın desteğiyle **Venedik'in** liderliğinde kurulan donanma **Rodos'taki Hospitalier şövalyeleri ile Kıbrıs Kralı IV. Hugue** tarafından da takviye edildi.

Sunum 16

Akkâ'dan Sonrası

Bu Haçlı filosu, **Karasi Beyi Yahşi ve Aydın Beyi Umur'un** filosunu **Edremit Körfezi** yakınlarındaki deniz savaşında mağlup etti (Eylül 1334), ama İzmir'i ele geçiremedi.

1344 yılında yine Venedik'in önderliğinde olup **Cenova, Kıbrıs, Rodos** tarafından desteklenen Haçlı donanması, **İzmir Limanı'nı ele geçirdi.**

Fakat Latinler sahil İzmir'den öteye gidemediler.

İzmir Kalesi **1402'de Timur** tarafından fethedilinceye kadar Hospitalier şövalyelerinin elinde kaldı.

Bu dönemde **Kadife Kale** (Müslüman İzmir) ve **Liman Kale** (Gavur İzmir)'de iki ayrı yönetim varlığını devam ettirdi.

Sunum 17

Akkâ'dan Sonrası

Kıbrıs Kralı I. Pierre (1359-1369)

Kutsal Ülke'yi Müslümanlardan geri almak üzere yapılan son girişim 14. yüzyılın ikinci yarısında Kıbrıs Kralı I. Pierre'in teşvikiyle yapıldı.

1365'te **Venedik'te toplanan güçlü bir Haçlı donanması Rodos'tan ayrıldıktan sonra İskenderiye'ye yöneldi.**

11 Ekim'de bütün şehri ele geçiren Haçlılar, görülmemiş bir vahşet sergilediler.

Sunum 18

Haçlıların 1365 İskenderiye Baskını (14. yy. minyatürü)
Kudüs'ü geri almak için Mısır'a yapılan Haçlı Seferlerin sonuncusu

Sunum 19

Akkâ'dan Sonrası

Haçlılar, Müslüman, Hıristiyan, Yahudi ayrımı yapmaksızın herkesi katledip 5000'den fazla kişiyi de esir aldılar.

Ardından **Kıbrıs'a** oradan da ülkelerine geri döndüler. **Bu güya Kudüs'ü geri almak için Mısır'a yapılan Haçlı Seferlerin sonuncusu oldu.**

Bu olay üzerine Kutsal Mezar Kilisesi üç yıl süreyle kapatıldı; Akdeniz ticaret durdu ve Doğu'dan mal gelmez oldu.

Sunum 20

Akkâ'dan Sonrası

14. yüzyılın sonlarına doğru Batı dünyası dikkatini bu kez Balkanlara çevirmek zorunda kaldı. Selçuklu Devleti'nin dağılmasından sonra Söğüt merkez olmak üzere Kuzey Batı Anadolu'da beylik kuran **Osmanlılar** kısa zamanda 1390'da Vidin'i fethederek Tuna kıyısına varmışlardı.

Macar Kralı Sigismund'un yardım çağrısı üzerine Avrupalılar Türklere karşı yeni bir Haçlı Seferi düzenlediler. Ancak bu Haçlı ordusu, **1396 yılında Niğbolu'da Yıldırım Beyazıt** kumandasındaki Türk ordusu tarafından hezimete uğratıldı.

Sunum 21

Akkâ'dan Sonrası

Yaklaşık elli yıl sonra **1444 yılında Varna** önünden yapılan savaşta Haçlılar tam bir hezimete uğratıldı. **1444 Varna Savaşı Avrupa'nın Türklere karşı fiilen düzenlediği son Haçlı Seferi oldu.**

Bu arada Avrupa, Doğu'ya ulaşmak için yeni girişimlere başlamıştı. 1492'de **Granada'nın zaptı sırasında Kristof Kolomb** adındaki gemici Elhamra Sarayı'nda İspanya kral ve kraliçesinin huzuruna çıkarak batı yönünde yelken açıp yeni bir yoldan Doğu'ya gitmek üzere izin istedi.

Sunum 22

*Kristof Kolomb denize açılmadan
takdis ediliyor*

Bu yeni yol ile Doğu'dan Kudüs'e ulaşılabilir di.
Kolomb'un niyeti bir kâşif olmak değil, bir fatih olmaktı.

Sunum 23

Haçlı Seferlerinin Sonuçları

Yakındoğu'da kurulan Lâtin hâkimiyeti sadece Türk ve İslâm dünyasını değil bu bölgede yaşayan yerli Hıristiyanları ve Bizans'ı da olumsuz yönde etkiledi.

Doğu Hıristiyanlarına yardım sloganıyla başlayan Haçlı hareketi, tam tersine yerli Hıristiyanlar açısından büyük sıkıntılara yol açtı. fakat Haçlı Seferlerinden umduklarını bulamadılar. Yerli Hıristiyan halka ikinci sınıf tebaa muamelesi yaparak onları hiç bir zaman kendileriyle eş görmediler, inançlarına da saygı göstermediler.

Sunum 24

Haçlı Seferlerinin Sonuçları

Türklere karşı Bizans'a yardıma geldiklerini iddia eden Haçlılar, en büyük zararı Bizans'a verdiler. 1204'te Bizans'ı zapt etme emellerini gerçekleştirdiler. Bizans din kardeşlerinden aldığı bu darbenin etkisinden bir daha kurtulamadı.

Haçlı Seferleri başlangıçta Anadolu Türkleri üzerinde de olumsuz etki yaptı. Ancak Sultan I.Kılıç Arslan 1101'de gelen üç Haçlı ordusunu arka arkaya imha ederek Anadolu topraklarını Haçlılara kapattı.

Sunum 25

Haçlı Seferlerinin Sonuçları

Haçlı Seferlerinin Avrupa üzerindeki tesirleri çeşitli alanlarda oldu. Bu hareket, **12. ve 13.yüzyıllarda Avrupa toplumunun değişen yapısını siyasî, sosyal, ekonomik ve kültürel bakımından etkiledi.**

Toplumun problemlili tabakalarının sayıları yüzbinleri aşan büyük kitleler halinde Doğu'ya gidişi Avrupa'da düzenin sağlanmasında faydalı oldu

Batı toplumunda yeni bir sosyal sınıf, tacirler ve işçiler sınıfı ortaya çıktı. Kentlerin nüfusu çoğaldı. Sonuçta toplumda yeni bir ekonomik düzen oluştu.

Sunum 26

Haçlı Seferlerinin Sonuçları

Haçlı Seferleri'nin başlangıçtaki başarısı hareketin öncülüğünü yapan Papalığa prestij kazandırdı. Fakat arkadan gelen başarısızlıklar kilisenin itibarını azalttı.

Önceleri Haçlı yemini edip de gitmeyenlerin ödemeleri gereken "**Pişmanlıktan Arınma**" parası, zamanla Haçlı yemini etmeyenleri de kapsadı ve açıkça, "günahların parayla affı" (**indulgency**) gibi bir uygulama ortaya çıktı.

Halkın devam eden dinî hoşnutsuzluğu 16.yüzyılda Protestan Kilisesi'nin kuruluşu ile reformu (*Reformation*) getirdi.

Sunum 27

Haçlı Seferlerinin Sonuçları

Haçlıların savaşlar ve ticarî ilişkiler dışında Müslümanlarla teması hemen hiç olmadı.

Haçlı Seferleri döneminden önce de **Venedik, Cenova, Pisa ve Amalfi** deniz cumhuriyetlerinin Müslümanlarla ticarî ilişkileri vardı. Fakat Haçlı devletleri sayesinde Avrupa'nın Doğu ile ticareti olağanüstü gelişme gösterdi.

Gelişen ticaretle birlikte daha büyük ve daha sağlam gemiler yapıldı. Ticaretin gelişmesiyle zenginlik arttı. hafif paralara ihtiyaç olduğundan altın para basılmaya başlandı.

Sunum 28

Haçlı Seferlerinin Sonuçları

Haçlıların her ne kadar savaşlar ve ticarî ilişkiler dışında İslâm dünyasıyla yakın teması olmasa da yine de Müslümanların yaşayış tarzından etkilendiler ve pek çok şey öğrenip bunları Avrupa'ya taşıdılar.

Mesela 12. yüzyıldan itibaren Doğu'dan gelen şeker ve çeşitli meyveler Batı sofralarını süsledi.

Avrupalılar limon, portakal, kayısı, incir, zerdali, kavun, karpuz, badem, susam, darı, pirinç, soğan gibi birçok yiyecek maddesini tanıdılar; bu ürünleri iklim koşullarının elverdiği ölçüde kendi ülkelerinde yetiştirmeye uğraştılar.

14.yüzyılda yaşayan bir tacirin kitabında 300'ün üstünde baharat çeşidinin Avrupa'ya taşınmakta olduğu kayıtlıdır.

Sunum 29

Haçlı Seferlerinin Sonuçları

İpekli ve pamuklu kumaşlar, ipek halılar, zarif çanak çömlek, porselen ve cam eşya, sehpa, divanlar, kandiller, vazolar, şamdanlar Avrupa'da giyime ve ev döşemesine yenilikler getirdi.

Haçlılar bu devirde Batı'ya nazaran daha ileri seviyede olan Doğu'nun tıp bilgisinden de yararlandılar ve yerli doktorlara tedavi oldular.

12. yüzyıldan itibaren Avrupa'da cüzzamlı hastaların barınabileceği birçok hastane ve bakımevi ortaya çıktı.

Sunum 30

Haçlı Seferlerinin Sonuçları

Ayrıca bir zamanlar Romalıların severek kullandıkları, halk hamamları Müslümanların etkisiyle Avrupa'da yeniden kabul görmüştü.

Hindistan'da Budist rahiplerin dua ederken kullandıkları ve Müslümanların da benimsediği tesbih, Haçlılar yoluyla Katolik Kilisesi'ne girdi.

Yine Hint asıllı olup Müslümanlardan öğrendikleri satranç oyunu da bu dönemde Avrupa'ya taşınıp tanıtıldı.

Telli bir saz olan tambur ile büyük bir davul olan nakkare Haçlılar tarafından Avrupa'ya götürüldü.

Sunum 31

Haçlı Seferlerinin Sonuçları

Haçlılar Avrupa'ya askerî alanda da yenilikler götürdüler. Büyük kalelerin yapılması, savunma ve kuşatma taktikleri, ziftin kullanılması gibi yenilikler Avrupa'ya aktarıldı.

Müslüman gemicilerden deniz pusulasını ilk öğrenen İtalyanlar oldu. Bunun yanı sıra usturlap sayesinde bir dereceye kadar da olsa enlem ve boylamları hesaplamaya başladılar. Avrupa, Doğu'ya yapılan seyahatlerden dönenlerin getirdiği bilgilerle yeni coğrafi görüşe sahip oldu.

Sonuç olarak Haçlılar, Ortaçağ Avrupa'sına Doğu'nun kültürünü taşımakta etkili oldular.

Sunum 32

ÖZET

1289'da Trablus'u fetheden Kalavun'un ölümünden sonra oğlu el-Eşref Halil, babasının sefer planına uygun olarak 1291'de Akkâ'daki Lâtin hâkimiyetine son verdi. 1365 yılında İskenderiye'yi hedef alan sefer bölgeye düzenlenen son Haçlı Seferi oldu.

Haçlı Seferleri 14. yüzyılda da sürüp gitti, ama ilgi alanları Batı Anadolu ve Balkanlar oldu.

Haçlılar bu dönemde Yakındoğu kültürünün Batı'ya aktarılmasında etkili oldular.

Sunum 33

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

AUZEF

Sunum 34